

॥११॥२०॥२१॥२॥ मुख्यं दंडस्य रूपमाह दंडोहीति ॥२॥ तत्पत्न्या रूपमाह तथेति दंडेन सहितानीति दंडनीतिः ॥२॥ किंपरायण इत्यस्योत्तरमर्थानर्थानि वित्याह अर्थानर्थानि वित्याह
दिना तस्मादंडः परायणमित्येतेन ॥२५॥२६॥२७॥२८॥२९॥३०॥३१॥३२॥३३॥३४॥३५॥ किमात्मकः कथं भूतः कथं मूर्तिरिति प्रश्नत्रयस्योत्तरमाह व्यवस्थापयतीति लोकपालनामकः स
भिर्दंष्ट्रिन्दुरुजन्कृतन्दारयन्याटयंस्तथा ॥ घातयन्नभिधावंश्वदंड एव च रस्युत ॥ ११ ॥ असिर्विशसनोधर्मस्तीक्ष्णवर्मादुराधरः ॥ श्रीगर्भो विजयः शास्ता
व्यवहारः सनातनः ॥ २० ॥ शास्त्रं ब्राह्मणमंत्राश्च शास्ता प्राग्वदन्तांवरः ॥ धर्मपालो क्षरोदेवः सत्यगोनित्यगो ग्रजः ॥ २१ ॥ असंगोरुद्रतनयो मनुर्येषुः शिवं क
रः ॥ नामान्येतानि दंडस्य कीर्तितानि युधिष्ठिर ॥ २२ ॥ दंडो हि भगवान्विष्णुर्दंडो नारायणः प्रभुः ॥ शश्वद्रूपं महद्भिन्नमहान्युरुष उच्यते ॥ २३ ॥ तथोक्ता ब्रह्मक
म्येतिलक्ष्मीर्वृत्तिः सरस्वती ॥ दंडनीतिर्जगद्धान्त्री दंडो हि बह्विग्रहः ॥ २४ ॥ अर्थानर्थौ सुखंदुःखं धर्माधर्मौ बलाबले ॥ दौर्भाग्यं भागधेयं च पुण्यापुण्ये गुणागु
णौ ॥ २५ ॥ कामाकामावतुर्मासः शर्वरी दिवसः क्षुणः ॥ अग्रमादः प्रमादश्च हर्षक्रोधौ शमोदमः ॥ २६ ॥ दैवं पुरुषकारश्च शमोक्षामोक्षौ भयाभयो ॥ हिंसा हिंसेतपो
यज्ञः संयमोऽथ विषाविषं ॥ २७ ॥ अंतश्चादिश्च मध्यं च कृत्यानां च प्रपंचनं ॥ मदः प्रमादो दर्पश्च दंभो धैर्यं नयानयौ ॥ २८ ॥ अशक्तिः शक्तिरित्येव मानस्तं भौव्य
चाव्ययौ ॥ विनयश्च विसर्गश्च कालाकालौ च भारत ॥ २९ ॥ अनृतं ज्ञानिता सत्यं श्रद्धाश्च दैतयैव च ॥ क्लीवता व्यवसायश्च लाभालाभौ जयाजयौ ॥ ३० ॥ तीक्ष्ण
तामृदुतामृत्युरागमानागमौ तथा ॥ विरोधश्चाविरोधश्च कार्याकार्ये बलाबले ॥ ३१ ॥ असूया चानसूया च धर्माधर्मौ तथैव च ॥ अपत्रपानपत्रपेहीश्च संपद्विप
त्यदं ॥ ३२ ॥ तेजः कर्माणि पांडित्यं वाक्शक्तिस्तत्त्वबुद्धिः ॥ एवं दंडस्य कौरव्यलोकेऽस्मिन्बहु रूपता ॥ ३३ ॥ न स्याद्यदीह दंडो वै प्रमथेयुः परस्परं ॥ भयादंडस्य
नान्योन्यं घ्नंति चैव युधिष्ठिर ॥ ३४ ॥ दंडेन रक्ष्यमाणा हि राजानं वर्धयंती ह तस्मादंडः परायणं ॥ ३५ ॥ व्यवस्थापयति क्षिप्रमिमं लोकं नरेश्व
र ॥ सत्ये व्यवस्थितो धर्मो ब्राह्मणेष्ववतिष्ठते ॥ ३६ ॥ धर्मयुक्ता द्विजश्चेष्टादेव युक्ता भवंति च ॥ बभूव यज्ञो देवेभ्यो यज्ञः प्रीणाति देवताः ॥ ३७ ॥ प्रीताश्च देवता
नित्यमिंद्रेऽपरिवदंत्यपि ॥ अनन्तं ददाति शक्रश्चाप्यनृकृन्निमाः प्रजाः ॥ ३८ ॥ प्राणाश्च सर्वभूतानां नित्यमन्ने प्रतिष्ठिताः ॥ तस्मात्प्रजाः प्रतिष्ठुं ते दंडो जागर्तिता
सुच ॥ ३९ ॥

त्यपक्षपाती ब्राह्मणमूर्तिस्वरूप इत्यर्थः ॥ ३६ ॥ दंडस्य ब्राह्मणमूर्तिर्विचक्षणकथं जागर्ति इत्यस्योत्तरमाह धर्मयुक्ता इत्यादिना ब्राह्मणमूर्तिर्देवो यज्ञादिद्वारान्नष्टादिहेतुना भूता
निपालयन् जागर्तीति श्लोकत्रयार्थः ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥